

שבת

מוסף לתורה, הגות, ספרות ואמנות • פרשת חיי שרה • כ"א במרחשון תשע"ד • 25.10.2013 • גיליון 846 • www.musaf-shabbat.com

השם והמספר / הרב אברהם צוקרמן

כוחותיו האישיים וכישרונותיו של אדם מישראל הם מהותו הגלויה, וכמו כל דבר גלוי ההגבלה שולטת בו, לכן בתחום זה יכולים להיות הברלים גדולים בין אדם לחברו. הסגולה הישראלית היא מהותו הפנימית של אדם מישראל, ולכן היא נסתרת, וממילא ההגבלה אינה שולטת בה, ולפיכך שווה בה כל אחד ואחד. אולם יש גם חיסרון ב"שם" על פני ה"מספר". הרוצה לנצל את כוחותיו האישיים הישגיו יהיו מוגבלים על פי כוחותיו וכישרו. אבל הרוצה להעלות את מהותו הפנימית, הישראלית, מסוגל הוא להגיע מעבר לכוחותיו וכישר יכולתו. האם רק מקרה הוא שאיש צבא אינו מתייחד בשמו אלא "מספר אישי" נקבע לו? מספר זה מאחד ומלכד אותו עם הציבור ונותן לו כוחות הנובעים מהכוח הגנוז בציבור, ועל כן בפעולותיו ובמעשיו יש שהוא עובר מעל ומעבר למה שנדרש. "במספר שמות... כל יוצא צבא".

מהותו הפנימית והוהות החיצונית, הכחות הרוחניים והשאיפות האישיות – הכול מסודר ועומד לרשות ה"צבא בישראל". זאת תכונת ה"שם" ותכונת ה"מספר", ואלו תכונותינו כבני ישראל הנמשלים לכוכבים.

מתוך ספרו "לוחות אבן"

יותם יעקבסון, נזירה וכד מים על גבה, חצי האי טאשי דו, אגם נאם, טיבת

ערכים מלקסיקון יהודי / שלום רוזנברג

מטמוני הנפש

בהגות החסידיית הסיפור על האוצר מתחת לגשר מתאר את מסעו של האדם בחיים. התשובות לשאלות מצויות בסופו של דבר אצל האדם עצמו

אלא "זושא, למה לא היית זושא". כל פעם מגלים אנחנו באמרה זו משהו נוסף. אך קודם כול הוא מחייבת אותנו לשאוף לחשוף את חובתנו כלפי האותנטיות שבתוכנו, באהבה, בעבודה ובממדים נוספים של החיים. ר' שמחה בונם מפשיטה סיכם את סיפור הגשר במילים: "כל מי שנוסע לרבי צריך לדעת כי על ידי נסיעתו זו, נודע לו כי האוצר טמון בביתו ממש, ואם צריך להפש – יחפש בביתו עד מקום שירו מגעת מתחת לתנורו ובכל החורים והסדקים" – בדיקת חמץ שבנפש, "ואז בוודאי ימצא את המטמון האוצר הגדול של יראת שמים... ויגעת ומצאת תאמין, ואז בוודאי ימצא את המטמון, האוצר הגדול של יראת שמים". יראת שמים ובעצם כל החלטותינו בחיים. ההליכה לגשר – לרבי, לפסיכולוג, למורה – פירושה לקבל את התשובה החשובה ביותר, אני חייב להפש בעצמי. אלא שבדבריו הנפלאים יש שתי מילים איומות: "עד מקום שירו מגעת". געוואלד! האם ידי מגעת, מסוגלת, כדי להיות מודעת לכל מה שמסתתר בי, לנבכי הבלתי מודע שבתוכי? לזה צריך סיעתא דרמיא גדולה ביותר.

גילוי בדיעבד

המשך הדברים מצוי בדברי בעל ה"שפת אמת" (פרשת ויגש), תוך ביאור מופלא לפסוק במשלי (כ, ה): "מִי־עֹמְקִים עֵצָה לֵבָב אִישׁ וְאִישׁ תְּבִינָה יִדְלָגָה". פירוש זה ממשיך את דברי ר' שמחה בונם, ומתהדר את דברי המדרש בבראשית רבה בפרשת "ויגש": "כי יש בכל אדם עצות די והותר... אולם צריך איש תבונות שידלגנה מהעומק". "פי קרוב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד פִּיךָ וּבִלְבָבְךָ לְעֵשְׂתוֹ" (דברים ל, יד). "פי קרוב אֵלֶיךָ", ולמרות הקרבה יותר מפעם זקוקים אנו לעודה מבחוץ, ל"איש תְּבִינָה", כדי להביא את עצמנו ואת מעמקי נפשנו. אכן, פעמים רבות אנו משיכים במסעותינו, ורק מאוחר מאוד

אנו מבינים שתעינו בדרך. אכן לדאבוננו יותר קל לדעת בדיעבד שנכשלנו מאשר לדעת מראש מה אנו באמת רוצים. הרבה פעמים אנו נכשלים במקומי שזו לגבי מה שאנו באמת רוצים. אריקסון דיבר על שלב הבגרות המאוחרת, שבו מועמדים אנו בפני דילמה: שלמות לעומת ייאוש. לדעתי דבר זה בא לידי ביטוי בולט באחד היצירות הידועות ביותר שבספרות המודרנית: "מותו של איוואן איליץ", הנובלה המחרידה של לב טולסטוי. בנובלה זאת מתואר מות הגיבור כביטוי איום של חשבון נפש על חיים חסרי משמעות אמיתית, המודרכים בין היתר על הערכה – לכאורה – של הנתפסים כחבריו. הכרוניקה של ימי האחרונים מתארת את הסבל הנורא של בזבוז החיים שלא הצליח לדלות את משמעות חיו מהמים העמוקים שבלבו. ■

רשימתי הקודמת הזכרתי לקוראיי את אחד הסיפורים היפים שסיפרו רבי נחמן מברסלב ור' שמחה בונם מפשיטה גם יחד, הסיפור על האוצר הקבור: פעם אחת חלם יהודי שנתת אחד הגשרים שבעיר וינה – אולי היה זה פראג – קבור אוצר. נסע לשם, וחיפש לשווא עצות איך לחפור ולהגיע אליו. עבר שם איש חיל ששאל אותו: "מה אתה עומד וחושב?", חשב בדעתו שטוב שיספר לו חלומו, כרי שהוא יסייע בירו ויתחלקו יחדיו. ענה ואמר לו איש החיל: "חלומות שווא ידברו, גם אני חלמתי שבמקום זה וזה אצל אדם זה וזה נמצא אוצר במחסנו, וכי אסע לשם?". השתומם היהודי כי הזכיר את שמו ושם עירו... וכן עשה, חזר לביתו וחפר מתחת לתנור ומצא את האוצר ונתעשר מאוד, ובכסף זה בנה את בית הכנסת הגדול בקראקא הנקרא עד היום הזה "רבי אייזיק רבי יעקב'ל' שוהל".

ניסיתי ברשימה ההיא לדרת לעומק משמעותו הקולקטיבית של הסיפור, ולראות בו מסעו של עם. כאן מבקש אני לעבור לצד האישי/ האינדיבידואלי שבסיפור. אכן, מגדולי החסידות למדנו שלטקסטים רבים יש שני מפתחות. בנוסף לפן הנגלה הציבורי, הלאומי, ההיסטורי, יש ממד נוסף, קיומי ופסיכולוגי. הכול מתרחש כאילו עלינו לקרוא את פרשת "מסעי" לפי מפתח חדש, שהרי הכלל המקביל לפרטי מסעות ישראל משתקף בנפש למסעות היחיד. מסעות הארץ? האסוציאציה המתעוררת בנו מובילה אותנו לדברי הפסיכולוג הנודע אריק אריקסון שניסה לשרטט את שלבי החיים. הצד השווה שבהם שמדי פרשה ושלב עומד האדם בפני דילמה חדשה, שבפתרונה הוא חייב להוסיף לאישיותו ממד וערך חדש: אמון, אוטונומיה, יומה... וכן הלאה, תוך התקדמות על אף שהאדם לא פתר את הדילמות הקודמות.

מהות האותנטיות

"השתומם היהודי כי הזכיר את שמו ושם עירו, חזר לביתו, חפר במחסנו ומצא את האוצר". "חזר לביתו", מה פשר ביטוי זה כאן? הנה וננסה לענות על כך, ואולי יש יותר מתשובה אחת. התשובה הפשוטה מלמדת אותנו שביטוי "חזר לביתו" פירושו לענות על השאלות המטריות אותנו תוך שאנו חוזרים הביתה, כלומר לעולמנו הפנימי. זו המהות של האותנטיות, שאינה בעצם אלא חיפוש האדם את עצמו, ההפך המוחלט להתבוללות, שהיא לכתנו אחרי "כולם", אחרי אופנה שבשלב זה שולטת בחברה, אחרי הטלוויזיה והפרסומות. משימה זו של חיפוש האותנטיות נכונה בחומר וברוח. לפנינו רעיון חסידי נפלא שבא לידי ביטוי בדבריו של רבי זושא מאניפולי: כשאגיע לשמים לא ישאלו אותי "זושא, למה לא היית משה?".

חיי שרה

846

איש של ארץ ישראל

הרב אריה שטון מדבר על מצב הרבנות, על הפיזור של "מרכז הרב" ועל ריקודי נשים עם ספר תורה. וגם מסרב להתרגש מההתחדשות היהודית בציבור החילוני

הלב והמעין

ש. אניסקי כתב את "הדיבוק" לאחר שנפגש עם חסידי ברסלב, עם מאבקם בעצבות ועם הערגה האינסופית לשלמות ולחיבור נשמתו אמיתי ושלם

המפרקת

סיפורי חרדים שיצאו לחירות מעולמם החשוך מאשרים לקורא הגאור את עולמו. ספרה של חסידת סאטמר לשעבר הוא פגיעתה של הנפגעת ביקריה

מראה לנפש

יותם יעקבסון הדרך את הסופר חיים באר בטיבט, נדרש להכריע בשאלה אם הפאות הנוכריות הן עבודה זרה ובעיקר עמל להפגיש את המטייל הישראלי עם תרבויות המזרח הרחוק

וגם: ראובן הכהן אוריה אחר מיטת הרב אברהם זוקרמן (עמ' 4): הרב אריה בינה שילב עבודת כפיים בלימוד, ואת משנת רבו, הרב ירוחם ממיר, במשנת הצינונות הדתית (עמ' 6); ד"ר עדן הכהן על ההתכתבות המפתיעה בין האב והבן לבית שלו (עמ' 12); שלושה אלבומי פיוטים משובחים (עמ' 17) והרב תמיר גרנות מתאר את השינוי בזיכרון השואה החרדי בעקבות ספר חדש על שואת יהודי הונגריה (עמ' 20)

נווד, אבל עם בית.
יותם יעקבסון במנזר
גנרן, טיבט, 2011

מראת הענק של הנפש

שני ספרים העוסקים בהודו ובטיבט, והספר השלישי כבר מוכן גם הוא. את מספר המסעות שאלהים יצא במשך השנים הוא כבר חדל לספור. "המסע הראשון שלי היה של שנה", הוא אומר, "ומאז אני סוג של נווד אבל עם בית, עם נקודה כמה לחזור אליה. נולדתי וגרתי בירושלים וכרגע אני ארבע שנים בתל אביב. אני לא אהר שנישא ברוח, אני גם חווה. טיבו של נווד הוא כזה – עם עיגן חזק, גם חברתי וגם לוקאלי".

אי למה הודו?
"הודו היא מראת ענק לנפש. המון מושגים שגדלים איתם ובטוחים בהם מתערערים בה. המפגש איתה מחייב לשאול את השאלות מחדש. זה מתחיל ממושגים כמו נקי ומלוכלך, שבהודו משמעותם אחרת, וממשיך לשאלות עמוקות בהרבה, עד שאלות אמוניות. כששואלים אותי מה ההבדל בין ישראל להודו אני עונה כך: בירושלים שאלו אותי אם אני מאמין באלוהים או לא, והתשובה הייתה מאכזבת או משמחת את השואל, תלוי מיהו. בהודו השאלה הווי לא קיימת. שם שואלים באיזה אל אתה מאמין. כי ברור שאתה מאמין, השאלה היא במי. וכששאלת "הודו היא מראת ענק לנפש. המון מושגים שגדלים איתם ובטוחים בהם מתערערים בה. המפגש איתה מחייב לשאול את השאלות מחדש. זה מתחיל ממושגים כמו נקי ומלוכלך, שבהודו משמעותם אחרת, וממשיך לשאלות עמוקות בהרבה, עד שאלות אמוניות. כששואלים אותי מה ההבדל בין ישראל להודו אני עונה כך: בירושלים שאלו אותי אם אני מאמין באלוהים או לא, והתשובה הייתה מאכזבת או משמחת את השואל, תלוי מיהו. בהודו השאלה הווי לא קיימת. שם שואלים באיזה אל אתה מאמין. כי ברור שאתה מאמין, השאלה היא במי. וכששאלת

באדנות ובהתנשאות. אני שומע הרבה בסביבתי את המושג 'אקוויטקו', יש גם הרבה מדרייכים שמשמשים בו. מה זו מדינה אקוויטית? זה מתנשא, זה רחוק, זה פלקטי. לא תאמרי על אדם שקרוב אלייך שהוא אקוויט, תאמרי שהוא מיוחד. אני עוסק בניפוח של חומות האקוויטקה. אצלי זה קיים בניצנים מאוד קטנים, נגאלתי מההסתכלות על האחר כאחר".

איך שוברים את החומות האלו? טבעי שהלא מוכר ייראה לנו באחר.
"האחר תמיד שם, אני לא במקום אוטופי שבו הכול אחר. אבל צריך לגשת אליו מתוך רצון להבין את הלך הרוח שלו, את האופן שבו הוא מתנהג, את הבחירות שלו, את הקורקט התרבותי שממנו הוא בא. ברגע שאני מתחבר להוויה שלו הוא כבר לא כל כך אחר. או שהוא אחר, אבל לא כל כך אקוויטי, לא כל כך זר".

זו בעיה גדולה בארץ. הספרות בעברית הנכתבת על המזרח, אם זה סיפורת או ספרות מסעות, היא ספרות אינסטרומנטלית – המזרח בה הוא רק תפאורה מרצדת, עם סארי ותבלינים וכל מיני דברים שלמדנו לזוהר עם המזרח. והיה הפאורה להתרחשות ישראלית פרופר. בספרים שלי אני מנסה לשחרר וליצור את המפגש האמיתי בין התרבויות. אני רואה בכך סוג של שליחות. הרבה מהישראלים שמגיעים להודו מפספסים את המפגש וחיים בינם לבין עצמם. הספר הראשון שלי, 'מסאלה', עוסק בכך. הוא פותח צוהר להסתכלות אחרת על הודו ועל האדם עצמו".

במי אתה מאמין

יותם יעקבסון, 39, בכלל חלם אחרי הצבא על טיול ראשון באפריקה. בגלל הצורך בשותפים ובשל יוקר הטיול הוא החליט לבסוף ללכת על הודו; מדינה זולה שקל לטייל בה לבד. מאז הוא נוסע וחוזר, ממנה ומהמדינות שבסביבתה. מטייל, חוקר, מרדיך, וגם כותב ומצלם (ניתן לראות גם כאן את הצילומים הנחרדים שלו). עד כה הוציא

השנה היא שנת 2004, והטלפון של יותם יעקבסון – חוקר תרבות אסיה ומורה דרך בבישת הגרולה בעולם – מצלצל. מהעבר השני קולו של גבר המוזהה עצמו כאחד מאנשי הרב יוסף שלום אלישיב. הוא מבקש לדעת מה מקורו של השיעור המגיע לארץ מהודו ומשמש לתעשיית הפאות הנוכריות.

"ידעתי שמרובר במנהיג הורס החרדי'ליטאי, אבל מעבר לכך לא ידעתי למה אני נכנס", מספר יעקבסון. "הפניתי אותו למקדש ונקטשורה שבררום הודו, הידוע גם כמקדש ההומה ביותר בעולם. להפתעתי הוא ביקש הוראות מריוקת והסביר שמשלחת תצא לשם כדי שיוכלו לראות, כמו עיניהם את 'מקור הטומאה הבויה והנחותה', כדבריו. המשלחת שבה כשבפיה שאלות רבות, שכיוונו אותי להצדיק את הקביעה כי גילוח הראש הנהוג במקדש מקורו בעבודת אלילים, ועל כן השיעור אסור בשימוש. הם רצו שאפסוק הלכה כ'יהודי הינדי'. בתור חילוני הדברים נשמעו לי מופרכים לגמרי.

עוד באותו יום התקשרו אליי נציגים של גורמים אחרים במגזר החרדי – מאוחר יותר הבנתי שמדובר במתנגדי הרב אלישיב – וביקשו שאסייע להם לקבוע כי גילוח הראש אינו חלק מהפולחן האילי עצמו, אלא שלב מקדים לו, ולכן השיעור מותר. מהרגע שבו הבנתי את עומק הקלחת שאליה נכנסתי סירבתי לשתף פעולה. לא אהבתי את הגישה של אף אחד מהצדדים ולא היו לי תשובות ברורות ונחרצות לתת למבקשים. אף על פי כן, בפסקי הלכה שפסקו שני הצדדים צוטטתי שוב ושוב כ'גרול בתורת עכו"ם'. כל צד יצק לרביי את התוכן שרצה שאשמיע, ולאף אחד לא היה אכפת שבשני פסקי ההלכה אני אומר דברים סותרים. אני שמח שמסלול חיי הולך אותי למקום שבו עבודתם של בני הודו אינה עבודה זרה לי, ובטח שלא נחותה. בעצם, כל מה שאני עושה הוא כדי לשבור את התפיסות הללו".

איילו תפיסות?
"של להסתכל עליהם, על 'האחר', מלמעלה,

יותם יעקבסון מפגיש בין המטייל הישראלי לתרבויות המזרח. בדרך הוא נדרש לפסוק בסוגיית הפאות הנוכריות במגזר הליטאי והדרוך את חיים באר בטיבט. בספר חדש הוא מנפץ את התפיסות המערביות הרומנטיות לגבי הדלאי לאמה והמאבק הטיבטי

רחלי ריף

איך אתה עונה לשאלה הזו?
"האלוהים שלי הוא אי הידועה. אני תמיד מנסה לזכור שלצד תהליך הלמידה התמידי ולצד כל הידע שרכשתי, שלו אני רחש כבוד רב, אני לא יודע. זו נקודת המוצא שלי כשאני יוצא לעולם. מבחינתי אלוהים נמצא במקום של אי הידועה, במקום שבו אני לא יכול לגעת, שאותו אני לא רוצה להגדיר. זה לא דבר פשוט – מדי פעם אני צריך להזכיר לעצמי שאני לא יודע. אי הידועה הוא המקום שבו אני מאפשר לאלוהים להיות".

בגלל השאלה הזו חלק מהמבקרים בהודו עוברים שינוי רוחני, ויבואו חזרה בתשובה?
"בין השאר. ספרי הבא, 'הודו כי טוב', מורכב בעיקר מראיונות שערכתי עם אנשים שעברו מהפך דתי או סלטלה רוחנית בהודו; חוזרים בתשובה, מתחרדים, ויבואו חזרה וישראלים יהודים שאימצו לעצמם דתות מקומיות. רבים מהם הגיעו להודו לאחר שנים של מסגרת נוקשה של בגריות, צבא, לימודים או עבודה, שבהן כל הזמן אמרו להם מה לעשות. והנה, בהודו אף אחד לא אומר להם מה לעשות, יש חופש מאוד גדול. זה נותן המון זמן לבחון את הדברים, לבחון את עצמך. בתוך המסגרות הם חשבו שיש להם תשובות לכל השאלות, או שהם בכלל לא שאלו. הודו מאזר רוחנית ודתית, והיא מבטיחה לשתף של שאלות ולרצון עז לתשובות, מה שגורם ללמידה על דתות אחרות או לנהירה לבתי חב"ד כדי לחוש את המסורת ולהכיר יותר את היהדות, או להיפך – בעיטה בכול".

מה אתה חושב על בתי חב"ד בהודו, ומצד שני על גורואים וסדנאות שאליהם נמשכים הישראלים?

"זה מורכב. אני חושב שאם לאדם טוב, זה הכי חשוב. בתי חב"ד ממלאים צורך חשוב של המטיילים בהודו ועושים הרבה דברים טובים. הראיונות שעשיתי לא מצביעים על שיטת מוח. אבל לפעמים המקומות

צילום: יוחיים עקוביטץ

את האריץ, את המשפחה והחברים? אתה לא חש תלוש?

באישוהו מקום כן. זה קשה. יש אירועים שמצער אותי שאני לא משתתף בהם. אם אני יודע מראש אני מוזה נסיעות, אבל בדרך-כלל לא ניתן לדעת מראש, ולא תמיד אפשר לחזור. ועדיין, כמו שאמרתי, אני מרגיש שאני נווד עם עוגן, שתמיד יש לי פינה חמה לחזור אליה, שכאן הבית שלי.

מדובר בחיידק נדודים?

"אני מדמיין את עצמי נפצע בתאונת דרכים ולא מסוגל לזוז ולטייל, ושואל את עצמי מה יהיה או מבחינת העולם הרגשי שלי אני מרגיש שצברתי בתוכי הרבה רברים שעוד לא עיכלתי ועברתי עליהם, ושהעבודה יכולה להיעשות רק בארץ. משל חסיד יפה מספר על אחד מגדולי הרבנים שמעולם לא יצא מעירו, ובכל זאת ראה עולם ומלואו. כשם שאני תמיד מוצא עניין במדוק, אני מוצא עניין גם במה שיש לי בבית. עכשיו, כשיש לי תינוק טרי בן ארבעה חודשים, אולי זה יקרה. הילד גושה את שלו. כרגע המחשבה לעזוב אותו למסע היא בלתי נפתסת. מכאן המחשבות להוריד הילוך. אבל גם נסיעה עתידית יחד עם הילד, כשיהיה יותר גדול, ועומדת על הפרק. הורד, על הטוב והרע והמבוהר שבה, יכולה לתת לי המון".

איך המסעות השפיעו על נקודת המבט שלך על ישראל?

"אנחנו בעיקר שבויים בדוגמות ובאיוה קונספציה שהביטחון יציל אותנו. מפתחים מעצמנו, ומאוד אליטיסטים. אנחנו חברה ששבוייה יותר ויותר בחומר, במקסי הטכנולוגיה - במקום שניעור בה אנו שבויים בה. קיימת קריאה לתיקון, לחוזה למחות בסיסת של פשטות, לכה שבטבע נמצאים העושר והאשר האמיתיים. זה משהו שמעל דעה פוליטית או אמונה דתית. זו צניעות שאיברנו אותה כחברה. למקומות הללו אני מנסה להגיע".

המטרה היא התקרבות לתרבויות המזרח? למה זה חשוב?

"אני לא מדבר דווקא על המזרח. אני אמון על תרבויות המזרח כי אותן אני מכיר, אבל אלו יכולות להיות תרבויות אחרות. אני מדבר על גישור ביני לבין האחר הור המנוכר לי. אם בזכות ספר, הרצאה או הדרכה שלי משהו יחודר מהודו לא רק עם תמונות, אלא עם יכולת להגיד משהו אמיתי על התרבות והמפגש - עשיתי את שלי. ההסתכלות העמוקה על האחר יוצרת את המפגש, ולא משנה אם זו דווקא הודו. אם את המפגש הזה אפשר להעתיק למפגש בין אדם לאדם, גם עד לרמה של תנחיתו ואבו מאזן, עשיתי משהו. ■

צילונים בפסטיבל הקומבה מלה, אללאבאר, הודו. למעלה: מקדש גזקדאננה, להאסה, טיבט

הזה. הוא איש מדהים; אדם מאוד צנוע, מיוחד ועשיר בידע, שהוסיף את הפרספקטיבה הפיזית, הספרותית והיהודית שלו לטיול. לא רק שהיה קשוב וצמא דעת, הוא גם חיפש להבין עוד ואתגר בשאלותיו, והכול בענווה ובהומור. לפני שעלה בדעתו לכתוב על ארמו"ד היוצא למסע בעקבות הפר מהאגדה החסידית, הוא דיבר על כך עם חברו רב אלבוים. אלבוים המליץ לו שייסע לראות כמו עיניו את נופי של הספר, והפנה אותו לניסו קדם, מנהל חברת 'ארמה טיולים'. קדם אמר לו שפר 'הררי אלף', כפי שהוא מתואר באגדה, זה יאק, ויאק זה טיבט וטיבט זה יותם, ויש לו טיול בקיץ. בתחילה באר לא רצה להצטרף לקבוצה, אבל בסוף הוא השתכנע ונסע איתנו.

"הוא לא נשאר לכל המסע כי פחד מהתנאים, ולא רצה להצטרף ליוזמים שהיו מבחינתי הליבה של הטיול. התעקשתי איתו על כך והוא הצטרף אלינו לבסוף, והנופים שהוא פגש ביומיים האלו, היער ההררי והאגם השמימי, הפכו לסצנות החשובות בספר. הספר מצוין, אבל אכזב אותי שגם בו טיבט היא רק תפאורה להתרחשויות של הארמו"ד שעליו מסופר. בכל מקרה, מכרה שלי כתבה לי שלאורך כל קריאת הספר היא חשבה עליו ושמעה אותי מדבר, עד שהגיעה לרשימת הערות בסוף והבינה".

בין נסיעה לנסיעה אתה שוהה כמה חודשים בארץ, ואז שוב נוסע לתקופה שיכולה לארוך כמה שבועות או חודשים. איך עוזבים בכל פעם

"גיבור הספר צולל לתוך עומק החמלה הטיבטית ומוצא שם מזור לכל פגיעו, אך מאחר יותר הוא מגויס למחלת המקומית, ושוב הוא מוצא את עצמו כאיש מלחמה. הוא מרגיש שהוליון אותו שולל", מספר יעקבסון. "הספר מערער על הרבה מאוד קונבנציות. במערב כולם מעריצים את הרלאי לאמה, ואני מערער על האופן שבו הוא נתפס. רבים מהגולים הטיבטים מתנגדים לו, כי הוא מנציח את מעמדם כפליטים. הם בני דור שני ושלילי שנולדו בהודו והם רוצים להיות אזרחים שווי זכויות, עם תעודת זהות וזכות בחירה. הם

האלו מבזים את עצמם. כמיה שיעורים שבהם נכחתי יצאתי עם אנטי נוראי. השליחים שם דיברו כמו מ"פ בצבא, עם סיפורים נמוכים ופרשנות דלוחה ודלה, ומסכיבי העיניים נצצו. ממש לא בשבילי. אותו הדבר לגבי מורי הניראי'ג והגורואים שיוצעים לדבר על סדנאות מריטציה וסופיות, ובסוף מתברר שהם נוכלים. גם אותי רבים רוצים כגורו, מתרפקים על דלתי בכל יום, ואני נשמר מזה כמו מאש. יש בזה משהו מאוד ארגוני, ופעמים רבות המלך הוא עירום. אני מעריך את תפקיד המורה, וגם פה השאלה כמוהו היא מהו המניע שלי האדם שלוקח על עצמו את התפקיד הזה. אם הוא נלקח בוהירות ועם איוון הרדי - שבו מלווים זה את זה ומתייעצים זה עם זה, מה טוב".

יותם הוא בנו של ר"ד יורם יעקבסון, מומחה לתסודות וקבלה מאוניברסיטת תל אביב. גם אמו, תרצה פרויסייעקבסון, עסקה במחקר ובהוראה של מיסטיקה יהודית. אני שואלת אותו איוו השפעה הייתה להוריו על הבחירות שלו. "בתחילה הם לא אהבו את הבחירה שלי. העניין העמוק שמצאתי בהודו התמיה אותם והיה רחוק מכל מה שהכירו", הוא מסביר. "חלפו כמה שנים עד שהשתכנעו שאני לא מכלה את זמני וזו העבודה הרוך החיים שלי. אני בטוח שהעובדה שגדלתי לצד תנאים של גות, רוח ועומק השפיעה עליי מאוד; על אופן ההתבוננות שלי באדם ובמורכבויות של מצבים, ולבטח על אהבתי למיסטיקה ולמיתולוגיה".

"מצד שני, כל אדם סולל לעצמו את חייו. הוריי גדלו מתוך האקדמיה ועיקר רדכם היה הלימוד העיוני. אמנם למדתי שני תארים באוניברסיטה, אבל נסיבות חיי הוליכו אותי במסלולים עוקפים, אינדיבידואליים וחוויתיים הרבה יותר. היום ההורים שלי מגלים עניין הולך וגובר בתפקיד שלי וביצי שצברתי, והם קוראים ארוקים של ספריי. זה מרגש".

אי אפשר שלא לדבר קצת על המטייל הישראלי, שנתפס כחוצפן וכמחולל מהומות. זה נכון. נתקלת בירשאלים שבאו להודו והתייחסו להודים כעברים כי ימלוכו, ראיתי התייחסויות מחרדות אליהם. ההודים מסכיבי פנים ונתוני שירות, הפצים לרצות וצנועים. אבל הודו כיום זה זקפת ראש, ובסוף ההתנהגות הו התנכם בנו - זה ייגמר בדקדקת סכין. בנפאל כבר מעיפים ישראלים מהגטסהאוסים. כמובן שלא כולם כאלה, אני גם רואה את המטייל הישראלי הטוב, אבל פחות. אני מקווה שיש היום תהליכים של שינוי. פעם היו רק שנייה שלושיה ספרים על הודו - 'הודו של עוריאל קרליבך' ו'הודו אמונות ודעות' של חיים שפילברג. היום יש מרפס שלמים וספרות מתורגמת ארירה. זה יוצר חיבור ופחות זרות, ואולי יש אופציה לשינוי".

הוא מוצדק בסניג, כל אדם סולל לעצמו את חייו. הוריי גדלו מתוך האקדמיה ועיקר רדכם היה הלימוד העיוני. אמנם למדתי שני תארים באוניברסיטה, אבל נסיבות חיי הוליכו אותי במסלולים עוקפים, אינדיבידואליים וחוויתיים הרבה יותר. היום ההורים שלי מגלים עניין הולך וגובר בתפקיד שלי וביצי שצברתי, והם קוראים ארוקים של ספריי. זה מרגש".

אי אפשר שלא לדבר קצת על המטייל הישראלי, שנתפס כחוצפן וכמחולל מהומות. זה נכון. נתקלת בירשאלים שבאו להודו והתייחסו להודים כעברים כי ימלוכו, ראיתי התייחסויות מחרדות אליהם. ההודים מסכיבי פנים ונתוני שירות, הפצים לרצות וצנועים. אבל הודו כיום זה זקפת ראש, ובסוף ההתנהגות הו התנכם בנו - זה ייגמר בדקדקת סכין. בנפאל כבר מעיפים ישראלים מהגטסהאוסים. כמובן שלא כולם כאלה, אני גם רואה את המטייל הישראלי הטוב, אבל פחות. אני מקווה שיש היום תהליכים של שינוי. פעם היו רק שנייה שלושיה ספרים על הודו - 'הודו של עוריאל קרליבך' ו'הודו אמונות ודעות' של חיים שפילברג. היום יש מרפס שלמים וספרות מתורגמת ארירה. זה יוצר חיבור ופחות זרות, ואולי יש אופציה לשינוי".

מדפנה סופר אכזרית

ספרו האחרון של יעקבסון שיצא לא מכבר, "חמצן דליל", מביא את סיפורו של ישראלי צעיר הנוסע לאחר שירות צבאי קשה בלבנון לטיול בהודו. הוא מצטרף אל קהילת הפליטים הטיבטים בדרמסאלה ומוצא את התשובות בבודהיזם. הספר מביא את ההגות הויפוי שבבודהיזם, אבל לא נעצר שם. בניגוד לתפיסה הרווחת ולחיבוק המערבי, יעקבסון מראה את הצדדים האפלים של טיבט, וגם של הרלאי לאמה.

הוא מוצדק בסניג, כל אדם סולל לעצמו את חייו. הוריי גדלו מתוך האקדמיה ועיקר רדכם היה הלימוד העיוני. אמנם למדתי שני תארים באוניברסיטה, אבל נסיבות חיי הוליכו אותי במסלולים עוקפים, אינדיבידואליים וחוויתיים הרבה יותר. היום ההורים שלי מגלים עניין הולך וגובר בתפקיד שלי וביצי שצברתי, והם קוראים ארוקים של ספריי. זה מרגש".